

Övervakning i handeln

Kameraövervakning som livestreamas till chefens mobil för att övervaka hur de anställda arbetar, kassaapparater som mäter varje knapptryck och individuell försäljning, digitala plocksystem som övervakar arbetsmoment på sekundnivå. I takt med teknikutvecklingen möjliggörs allt fler sätt för arbetsgivare att övervaka och utvärdera sina anställda.

Rätt använd och införd kan digital teknik underlätta arbetet och förbättra tryggheten för anställda inom handeln. Den digitala utvecklingen riskerar dock också att leda till ökad övervakning.

Digitala system bidrar till övervakning av anställda

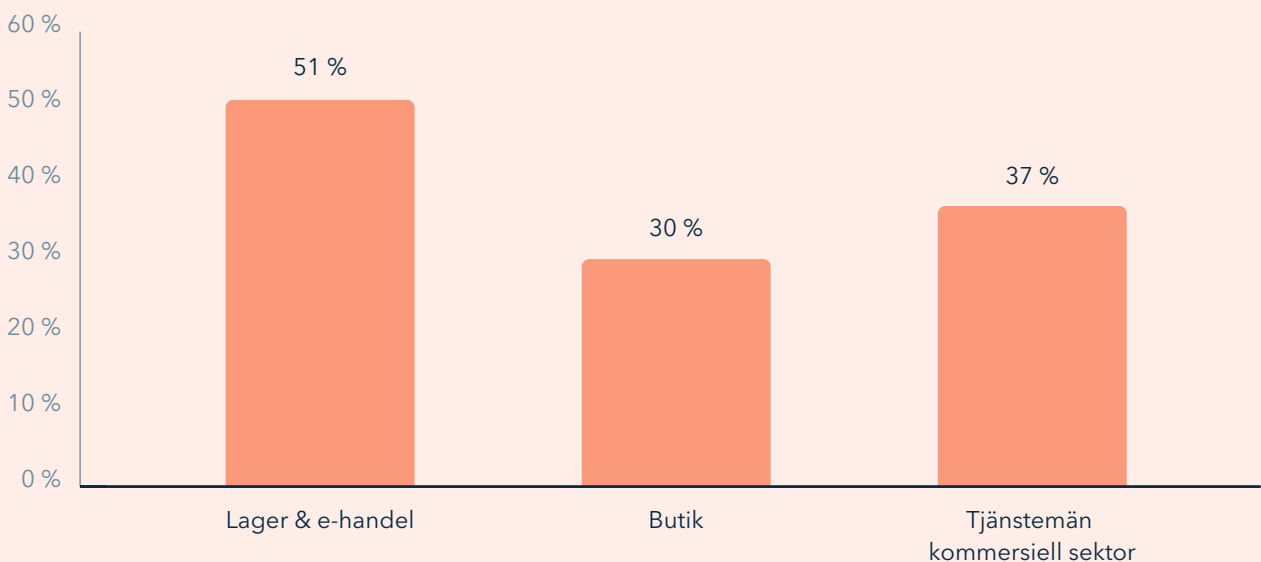
I Handels arbetsmiljöundersökning 2025¹ instämmer över hälften (51%) av de anställda inom lager/e-handel i ganska hög eller hög utsträckning i påståendet att ny

teknik bidrar till ökad övervakning av de anställda. Inom butik är motsvarande siffra nästan tre av tio (30%) och bland tjänstemän inom kommersiell verksamhet, så som butikschefer, nästan fyra av tio (37%).

Övervakningen och utvärderingen av arbetsprestationen leder till arbetsmiljöproblem

Med mer teknik i arbetet kan allt fler delar av arbetet kartläggas. I en undersökning som FEPS (Foundation for European Progressive Studies) genomförde bland Handels lagermedlemmar 2024 svarade sju av tio att ett digitalt system övervakar hur snabbt de arbetar. Av de som angav att en dator används för att kontrollera deras arbetstakt eller arbetskvalitet uppgav hälften att dessa verktyg också används för att fatta beslut som får negativa konsekvenser för de anställda. Det handlar till exempel om färre eller sämre arbetstimmar, varningar och till och med uppsägningar.²

Andel som instämmer i ganska hög/hög grad i påståendet
Ny teknik bidrar till ökad övervakning av oss anställda

"Antal förflyttningar per sekund mäts under hela inloggade tiden. (...) Och tappad tid från inloggning (toalett mm) mäts också hela tiden. Går du på toa eller dricker vatten för ofta så får du uppföljningssamtal."

(Skyddsombud lager)

"Kameraövervakning (sker även hemifrån hos butikschef) som ifrågasätter vad man gjort."

(Skyddsombud butik)

"Telefon spåras. Inloggad tid registreras. Nyhetsbrev från ledning mäts hur många som har läst samt om länkar i utskick öppnats. Administratören kan också se vilka anställda som öppnats samt allt ovan. Mail har öppnats vid sjukdom (kort)."

(Skyddsombud tjänsteman)

Att ständigt få sin arbetsprestation utvärderad riskerar att leda till bland annat stress och allt för hög arbetsbelastning. Enligt Handels arbetsmiljöundersökning¹ upplever över en tredjedel (34%) av de lageranställda problem med kontrollåtgärder och övervakning i ganska hög eller hög utsträckning på sin arbetsplats. Nästan en av fyra (23%) av de butiksanställda gör det. Samtidigt är det 25% av tjänstemännen som Handels organiserar inom kommersiell sektor som anger att problem med kontrollåtgärder och övervakning förekommer på deras arbetsplats.

Arbetsgivarna följer inte lagstiftningen

Det är vanligt att arbetsgivare inte följer de regelverk som finns vad gäller bevakning på arbetsplatsen. Det gäller missbruket av systemen för realtidsövervakning och att system (till exempel övervakningskameror) som införts med syfte att öka tryggheten i stället används för att övervaka de anställda.³ Men det gäller också skyldigheten att informera de anställda om vilken typ av bevakning och insamling av personuppgifter som förekommer på arbetsplatsen.

I en fråga till Handels skyddsombud uppgav många att de inte vet om någon sådan information ges, vilket i sig

pekar på att informationen är väldigt bristfällig. Av de som vet är det bara 22 % av skyddsombuden på lager/e-handel, 27 % inom butik och 34% av tjänstemännen som uppger att information alltid ges. Samtidigt uppger en tredjedel inom respektive bransch att information aldrig ges.⁴

Ökat inflytande för anställda och facket

Det är dock ingen naturlag att nya digitala system leder till ökad övervakning. Rätt infört och använt kan ny teknik också underlätta de anställdas arbete och öka tryggheten. Handels har tidigare visat på vikten av att anställda och skyddsombud ges inflytande när digitala system används på arbetsplatserna samt att användningen förhandlas med facket.³ Att inkludera de anställda har också visat sig kunna motverka en del av de negativa effekter på arbetsmiljön som digitalt styrt arbete riskerar att leda till.²

Denna sammanställning visar att arbetsgivarna har en lång väg kvar i sitt arbete med att säkerställa att de anställda kan gå till jobbet utan att känna att de ofrivilligt deltar i en realityserie där varje steg de tar övervakas och utvärderas.

¹ Arbetsmiljöundersökningen gick ut till ett slumpmässigt urval av Handels medlemmar våren 2025. 2 681 medlemmar på enkäten. Svarefrekvens 12 procent. Svaren har efterstratifierats med avseende på kön och ålder i respektive bransch. Svaren är därför representativa för Handels medlemskår.

² Wrangborg, J & Thorn Jensen M. (2024). Algoritmen som chef - konsekvenser av algoritmiskt styrt arbete. Foundation for European Progressive Studies.

³ Berggren, C & Wrangborg, J. (2022). Ständigt övervakad på jobbet. Utbredning och konsekvenser av bevakning i handeln, Handels rapporter 2022:1

⁴ Handels skyddsombudsundersökning september 2025. 847 svarande, 22% svarsfrekvens. I kategorin tjänstemän ingår här samtliga tjänstemän som Handels organiserar, även de inom idéburen verksamhet.